

торіальних громад. Двопалатний парламент здатний також перешкодити експансії популізму депутатської більшості нижньої палати та вузькопартійному узурпуванню урядових функцій. Можливість попередження популістських, а інколи і відверто авантюристичних рішень нижніх палат є далеко не останнім аргументом на користь бікамералізму» [5].

Вагомість впливу бікамералізму доцільно визначати з погляду ефективного впливу і формування такого типу влади, який буде здатний забезпечити та сприяти становленню та поширенню консенсусної демократії і розвиненого громадянського суспільства.

Список використаної літератури:

1. Конституційне право України / Н. К.Шептала, Г. В. Задорожня. – Дніпропетровськ: ТОВ «Лізунов-Прес», 2012. – С. 46.
2. Конституційне право України: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Ю. М. Тодики, В. С. Жувравського. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2002. – С. 40.
3. Новіков М. М. Інституціональні виміри бікамеральних систем (порівняльний аналіз). Автореф. дис. канд. юр. наук 23.00.02. – 2008. – С. 19, 29.
4. Скрипнюк О. В. Двопалатний парламент як конституційна модель структурної організації вищого законодавчого органу влади // Міжнародне та конституційне право. № 2 (15). 2011. – С. 20.
5. Коліух В. Бікамералізм: європейська традиція та українські перспективи / В. Коліух // Політологічний вісник. Збірник наукових праць / Політологічний центр при Київському національному ун-ті ім. Т. Шевченка. – К.: Інтел, 2002. Вип. 61. С. 116-118.

Ключові слова: бікамералізм, методологія, проблеми теорії.

Ключевые слова: бикамерализм, методология, проблемы теории.

Key words: bicameralism, methodology, problems of theory.

БАТАН ЮРІЙ ДМИТРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри конституційного права,
аспірант кафедри загальнотеоретичної юриспруденції

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК НОРМОТВОРЧІ ЗАПОБІЖНИКИ ПОРУШЕННЯМ ПРАВ ЛЮДИНИ

У науковій літературі наявні чимало поділів суб'єктів запобігання порушенням прав людини (переважно – суб'єктів запобігання злочинності). Зважаючи на це, варто прокоментувати принаймні один із найпоширеніших. У докторській дисертації 2018 року В. М. Бесчастного вказано, що «практично орієнтованою та такою, що відповідає рівням

протидії злочинності, є класифікація суб'єктів протидії злочинності, запропонована Г. В. Форос. Дослідниця поділяє суб'єктів протидії злочинності за функціональною ознакою на три види», першим із яких є: «1) органи та організації, які керують цією діяльністю, організують її, створюють систему управління нею (органи державної влади та управління, органи місцевого самоврядування)» [1, с. 178-179; 2, с. 180]. По-перше, не можна погодитися з критерієм, оскільки цей поділ має не зовсім функціональну, а радше функціонально-цільову ознаку. По-друге, уналежнення органів місцевого самоврядування (навіть не міських рад) до органів, які керують діяльністю із запобігання та протидії злочинності, організують її та створюють систему управління нею, є принаймні гіперболізацією їх ролі.

Пропонується класифікувати суб'єктів превентивного механізму права, залежно від основної запобіжної діяльності, яку вони виконують (інакше кажучи – за критерієм функціональності), на такі категорії: ідеологічні, нормотворчі, правосприйальні, контрольно-наглядові. Органи місцевого самоврядування видається за можливе уналежнити до нормотворчих суб'єктів. До останніх уналежнено суб'єктів, які беруть участь у створенні нормативної основи діяльності усіх суб'єктів превентивної діяльності. Нормотворчі суб'єкти проголошують і закріплюють права людини, процедури їх реалізації та захисту, процедури запобігання перепонам на шляху реалізації прав людини, а також процедури уникнення можливостей діяти неправомірно.

Серед нормотворчих функцій муніципалітетів можна виокремити дві основні:

а) установчо-номінативну. Вона полягає в ухваленні рішень про створення (ліквідацію, реорганізацію), визначення повноважень та формування (призначення, затвердження, обрання, звільнення посадових і службових осіб) органів і установ, що мають на меті запобігання порушенням прав людини. Зокрема, ч. 1 ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачає, що виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішуються питання: заснування аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації відповідної ради, призначення і звільнення їх керівників (п. 8); створення органів і служб для забезпечення здійснення з іншими суб'єктами комунальної власності спільних проектів або спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій, визначення повноважень цих органів (служб) (п. 32); створення відповідно до закону за рахунок коштів місцевого бюджету установ з надання безоплатної первинної правової допомоги, призначення і звільнення керівників цих установ, залучення в установленому законом порядку фізичних чи юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги (п. 39-1) [2, ст. 26]. Стаття 38 згаданого Закону закріплює такі власні (самоврядні) повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад: підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо створення відповідно до закону міліції, що утримується за рахунок коштів місцевого

самоврядування, вирішення питань про чисельність працівників такої міліції, про витрати на їх утримання, здійснення матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, створення для них необхідних житлово-побутових умов (пп. 1 п. «а» ч. 1); створення в установленому порядку комунальних аварійно-рятувальних служб (пп. 6 п. «а» ч. 1) [2, ст. 38].

б) програмно-нормативну. Ця функція являє собою затвердження програм й ухвалення правил стосовно заходів запобігання порушенням прав людини. Стосовно програм, то на пленарних засіданнях місцевих рад затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільові програми з інших питань місцевого самоврядування [2, ст. 26, ч. 1, п. 22], зокрема регіональні та місцеві програми профілактики правопорушень. Що стосується власне нормативної складової, то місцеві ради, їх виконавчі комітети ухвалюють різноманітні правила – нормативні акти з питань благоустрою, утримання тварин, торгівлі, містобудування та архітектури, землеустрою, призначенням яких є запобігання порушенням передусім соціально-економічних і культурних прав людини.

Те, що органи місцевого самоврядування мають, перш за все, нормотворчу природу, не може заперечувати наявність контрольно-наглядових функцій (приміром, місцеві ради заслуховують: звіти місцевого голови про діяльність виконавчих органів влади, зокрема у сфері запобігання порушенням прав людини; інформацію керівників правоохоронних органів про стан законності, боротьби зі злочинністю та результати діяльності на відповідній території тощо), які, так само як і такі функції інших нормотворчих суб'єктів, не домінують з-поміж інших функцій.

Вбачається, що подальше дослідження засобів превентивності діяльності органів місцевого самоврядування є перспективним для вітчизняної науки та практики.

Список використаних джерел:

1. Бесчастний В. М. Теорія та практика кримінологічного забезпечення протидії злочинності в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Донецький юридичний інститут Міністерства внутрішніх справ України, 2018. 400 с.
2. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97 // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
3. Форос В. Г. Суб'єкти діяльності щодо попередження злочинів та протидії злочинності // Правова держава. 2012. № 14. С. 179–184.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, запобігання порушенням прав людини, превенція, нормотворчість.

Ключевые слова: органы местного самоуправления, предупреждение нарушений прав человека, превенция, нормотворчество.

Key words: local self-government bodies, prevention of human rights violations, rule-making.